

Astragaly s provrtanými otvory vyplněnými olovem, spojené s dětskými hrami, známe například z polského města Kolobřeh, kde byly datovány do 3. čtvrtiny 13. století a 1. poloviny 14. století (Rębkowski, Romanowicz 2012, 355). Tento způsob úpravy hracích kůstek v období středověku a raného novověku je například znám také z maďarského prostředí (Petényi 1994).

Literatura

Čechura, J., Vyšehrad, M. 2008: Kostěné předměty určené ke hram. Z nálezů na náměstí Republiky v Praze. *Archeologie ve středních Čechách* 12, 723–743.

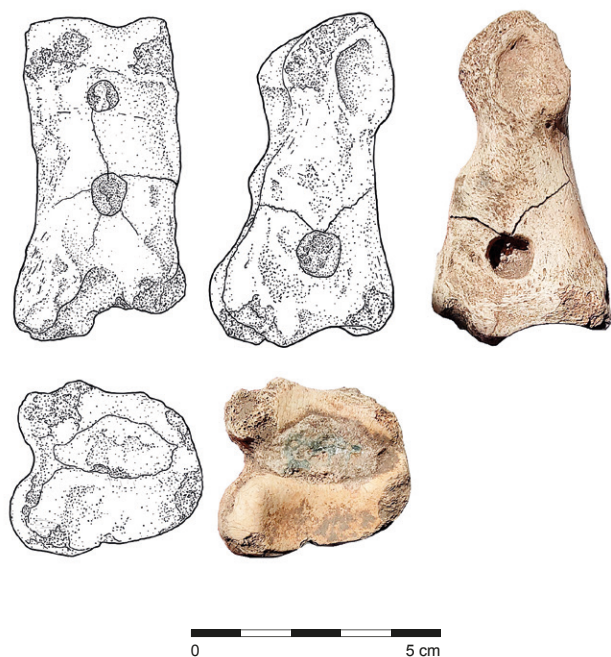
Janiš, D., Vrla, R., Štětina, J., Langová, J., Holík, J., Vácha, Z., Schenk, Z. 2018: *Hrady Zlínského kraje*. Lukov: Spolek přátel hradu Lukova.

Kohoutek, J. 1989: Zaniklý středověký hrad na katastru obce Komňa (o. Bojkovice, okr. Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů* 1986, 74.

Kohoutek, J. 1995: *Hrady jihovýchodní Moravy*. Zlín: Archa.

Petényi, S. 1994: *Games and toys in medieval and early modern Hungary*. Medium Aevum Quotidianum, Sonderband III (Studia archaeologica mediae recentisque aevorum Universitatis Scientiarum de Rolando Eötvös nominatae, volume I). Krems: Medium Aevum Quotidianum.

Rębkowski, M., Romanowicz, P. 2012: Childhood in medieval Kolobrzeg. Reflections on the archaeological evidence. In: M. Gläser (Hrsg.): *Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie im Hanseraum VIII: Kindheit und Jugend, Ausbildung und Freizeit*. Lübeck: Schmidt-Römhild, 349–362.

Obr. 26. Komňa. Astragal z prstního článku dospělého jedince tura domácího (*Bos taurus*) s provrtanými otvory vyplněnými olovem. Foto Z. Schenk, kresba P. Holcová.

Fig. 26. Komňa. Astragal made from the first phalanx of adult domestic cattle (*Bos taurus*) with drilled holes filled with lead. Photo by Z. Schenk, drawing by P. Holcová.

Summary

A solitary astragal, made from the first phalanx of adult domestic cattle (*Bos taurus*) with drilled holes filled with lead (Fig. 26), was discovered during a surface survey at Zuvačov Castle on the left bank of the Koménka Stream (Komňa cadastral area,

Uherské Hradiště District). The artefact can be dated between the second half of the 13th century and the first half of the 15th century, corresponding to the period of the castle's existence.

Zdeněk Schenk

Koryčany (okr. Kroměříž)

Hrad Cimburek, parc. č. 2153.

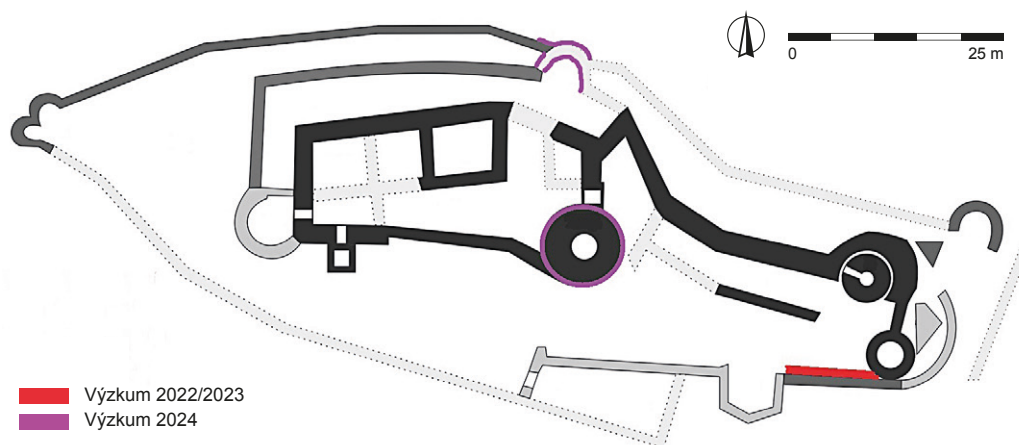
Středověk, novověk. Hrad. Sonda. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Kroměřížska, p. o., inv. č. AZ 1 – AZ 357.

Lokalizace: WGS-84: 49.103699N, 17.216333E

V letech 2023 a 2024 provádělo Muzeum Kroměřížska, p. o., archeologické dohledy na hradě Cimburek u Koryčan (obr. 27; Daňhelová 2023). Dohledy souvisely se statickým zajištěním stavebních konstrukcí, kterým se už 30 let věnuje spolek Polypeje. V roce 2023 se práce soustředily kolem polygonální bašty u severozápadní hradební zdi. Při vnitřním líci stěny byla realizována nejprve sonda (1,6 × 1 m, s hloubkou cca 50 cm), v níž se podařilo zachytit dvě vrstvy. Následně byla odkryta celá část líce zdi od polygonální bašty až po severní věž. Výkop byl nepravidelného půdorysu v délce 5,2–6,8 m se šířkou 2,2 m (u věže) a 2,36 m (u polygonální bašty). V profilu P1 (obr. 28) bylo celkem zachyceno osm vrstev, ve kterých se nacházelo relativně velké množství archeologického materiálu, především fragmenty stolní, kuchyňské i kamnářské keramiky a osteologický materiál. Prostřednictvím detektorové prospekce se podařilo zachránit soubor kovových předmětů. Vedle menšího množství stavebních kování, mezi nimiž dominovaly různé typy hřebů, se jednalo o dva železné hroty šípů romboického průřezu s mírně kónickou tulejí, které sloužily jako střelivo zejména při střelbě z kuše, a také jednu kompletní koňskou podkovu. V souboru je zastoupen rovněž numismatický materiál reprezentovaný třemi ztrátovými mincemi.

Větší část nálezů pochází z vrstev 1105 a 1106. V profilu byla zachycena i část konstrukce novodobé repliky hrnčířské pece, která byla postavena a následně zanikla za fungování spolku. V terénní vyrovnávce (vrstva 1105) se podařilo objevit drobnou stříbrnou minci – jednostranný 2 feník salcburského administrátora Arnošta Bavorského (1540–1554), vyražený v roce 1551 (obr. 29: 1). Lze předpokládat, že po tomto datu (tedy v průběhu 2. poloviny 16. stol.) došlo ve zkoumaném prostoru k navyšování souvrství terénních vyrovnávek při vnitřním líci hradební zdi. Ve vrstvě 1106 (nejstarší dokumentovaná úroveň výzkumu) byly zachráněny dvě ztrátové stříbrné mince z doby panování Ferdinanda I. (1526–1564). V prvním případě se jedná o jednostranný bílý peníz se lvem bez letopočtu (obr. 29: 2). Druhá mince je jednostranný 1 feník s letopočtem 1531 z rakouského města Linec (obr. 29: 3). Tyto mince lze spojit s počátečním horizontem, kdy byl k líci zdi ukládán nepotřebný materiál. Ve stejné vrstvě byla objevena i takřka celá keramická hrncovitá nádoba s uchem, kterou můžeme datovat do 1. poloviny 15. století (srov. Coufalík 1975). Na severní zdi se podařilo objevit a zachytit drenážní otvor, tzv. kavernu.

V roce 2024 souvisely dohledy se zajištěním zdiva bergfritu. Při čištění koruny bergfritu od náletové vegetace a jejím statickým zajištěním byl odkryt ochoz s pochozí ušlapanou vrstvou vedoucí po obvodu současné koruny bergfritu (obr. 30). Z vnější strany byl ochoz zajištěn částečně dochovanou kamennou zdí. Po odstranění ušlapané vrstvy zeminy se v odkrytém prostoru rýsovalo kamenné dláždění. Při čištění prostoru koruny bergfritu byly získány fragmenty stolní, kuchyňské i kamnářské keramiky společně s jedním zlomkem kádľubu na výrobu kamnového kachle.

Obr. 27. Koryčany. Plánek hradu Cimburk s vyznačenými plochami výzkumů. Grafika P. Daňhelová.

Fig. 27. Koryčany. Plan of Cimburk Castle with the marked excavation areas. Graphics by P. Daňhelová.

Obr. 28. Koryčany. Hrad Cimburk, profil P1, výzkum z roku 2023 u severní hradební zdi. Foto P. Daňhelová.

Fig. 28. Koryčany. Cimburk Castle, profile P1, excavation by the northern castle wall in 2023. Photo by P. Daňhelová.

Obr. 29. Koryčany. Hrad Cimburk, stříbrné mince. 1 – Arnošt Bavorský, 2 fenik, 1551, Salzburg; 2 – Ferdinand I., bílý peníz; 3 – Ferdinand I., fenik, 1531, Linz. Foto Z. Schenk.

Fig. 29. Koryčany. Cimburk Castle, silver coins. 1 – Ernest of Bavaria, 2 Pfennigs, 1551, Salzburg; 2 – Ferdinand I, white coin; 3 – Ferdinand I, Pfennig, 1531, Linz. Photo by Z. Schenk.

Obr. 30. Koryčany. Pochozí vrstva na koruně bergfritu hradu Cimburk. Foto P. Daňhelová

Fig. 30. Koryčany. Walkable layer of the Cimburk Castle bergfried. Photo by P. Daňhelová.

Dalším cílem prací v roce 2024 bylo odstranění sutí z vnitřního i vnějšího prostoru jižní bašty a její statické zajištění. Poměrně zachovaná podoba bašty je známa ze starých fotografií (Janiš et al. 2018). Při odstraňování suťového kužele pod baštou byla odkryta také část parkánové zdi navazující na baštu. Vnitřní část bašty nebyla v roce 2024 odkryta kompletně. Konstrukce bašty i parkánové zdi byla částečným dozráním staticky zajištěna. V suťovém kuželu pod baštou a jeho okolí bylo při odhalování zdiva vyzvednuto velké množství materiálu – silně fragmentární zlomky kuchyňské, stolní i kamnářské keramiky, kostí a železných předmětů středověkého i novověkého stáří.

Literatura

- Coufalík, J. 1975: Nálezy na hradě Cimburku u Koryčan. *Přehled výzkumů 1974*, 68–69, tab. 60–62.
- Daňhelová, P. 2023: *NZ Cimburk u Koryčan. Statické zajištění severozápadní hradební zdi*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. M-TX-202300556. Uloženo: Muzeum Kroměřížska. DOI: 10.60585/M-TX-202300556. Dostupné také z: <https://doi.org/10.60585/M-TX-202300556>.
- Janiš, D., Vrla, R., Štětina, J., Langová, J., Holík, J., Vácha, Z., Schenk, Z. 2018: *Hrady Zlínského kraje*. Lukov: Spolek přátel hradu Lukova.

Summary

A watching brief was conducted during a reconstruction to stabilise the structures of Cimburk Castle (Koryčany cadastral area, Kroměříž District) in 2023 and 2024. The works focused on the north-western castle wall, the bergfried, and the southern bastion (Fig. 27, 28, 30). A large quantity of ceramic vessel and stove tile fragments was recovered, and three silver coins dating to the 16th century were discovered by the north-western wall (Fig. 29).

Pavlaína Daňhelová, Petra Hnilová, Zdeněk Schenk

Koryčany (okr. Kroměříž)

Ul. Nádražní.

Novověk. Pohřebiště/hřbitov. Vertikální řez. Záchranný výzkum.
Uložení nálezů: Muzeum Kroměřížska, p. o., inv. č. AU290–AU305.

Lokalizace: WGS-84: 17.16370E, 49.11138N

Při rekonstrukci plynovodního potrubí v ulici Nádražní v Koryčanech v letech 2023–2024 byly východně od parcely č. 745 ve výkopu vedoucím podél hřbitova zjištěny archeologické situace, které dosvědčují zrušení východní části hřbitova při rozšíření dané komunikace. Původní rozsah hřbitova v jeho východní části měl polygonální tvar a zasahoval až do míst současné vozovky a na ni navazující zelené plochy (viditelné na indikační skice z roku 1827 a následně i 1893 – MZA_1; MZA_2). Situace je čitelná také na současné katastrální mapě – původní tvar

východního okraje hřbitova zachycuje parcela č. 745, která byla ještě v 50. letech 20. století podle archivních leteckých snímků porostlá stromy. Zjištěné archeologické situace měly charakter nepravidelných zahloubených objektů, vyplněných nejen antropologickým materiálem, ale i stavební sutí a odpadem.

Literatura

MZA_1: *Moravský zemský archiv*. D9 Indikační skici, sign. 1066.

Koryčany. 1827. Dostupné také z: <https://www.mza.cz/indikacniskici/skica/detail/1528>.

MZA_2: *Moravský zemský archiv*. D9 Indikační skici, sign. 1066.

Koryčany. 1893. Dostupné také z: <https://www.mza.cz/indikacniskici/skica/detail/1529>.

Summary

The remains of the eastern part of the modern-period cemetery were discovered during the reconstruction of the gas pipeline in Nádražní Street in Koryčany (Kroměříž District).

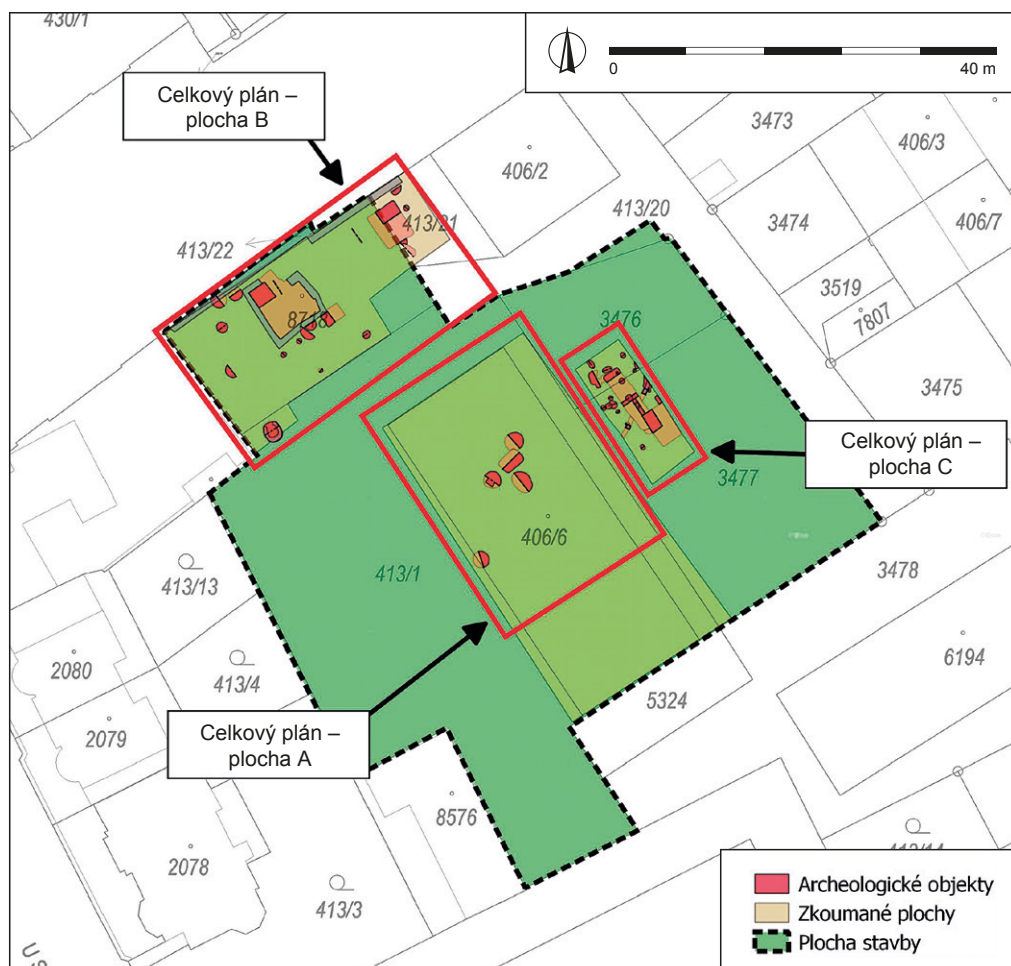
Miroslav Popelka

Kroměříž (okr. Kroměříž)

Ul. Štěchovice, parc. č. 406/6, 8718, 413/21, 3476, 3477, 413/1, 413/22, 413/20.

Středověk, novověk. Vesnice/městečko. Plošný odkryv.
Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Muzeum Kroměřížska, p. o., inv. č. AU323–AU516.

Lokalizace: WGS-84: 17.38504E, 49.29986N

Obr. 31. Kroměříž. Celkový plán výzkumu s vyznačením zkoumaných ploch. Grafika M. Popelka.

Fig. 31. Kroměříž. Overall excavation plan with investigated areas. Graphics by M. Popelka.